

Розділ II

Фінанси

УДК 336.274.2

Ю.А. Колядинська
магістрант
спеціальності «Фінанси і кредит»,
Університет економіки та права «КРОК»
Науковий керівник: В.І. Грушко
доктор економічних наук, професор
Університет економіки та права «КРОК»

Банківські кредити в системі фінансового забезпечення підприємств

У статті оцінено основні показники сучасного стану та тенденцій кредитування підприємств в Україні, а також запропоновано заходи для подальшого його розвитку.

Ключові слова: кредит, банківське кредитування, кредитування підприємств, ліквідність, кредитний ризик.

Ю.А. Колядинская
магистрант
специальности «Финансы и кредит»,
Университет экономики и права «КРОК»
Научный руководитель: В.И. Грушко
доктор экономических наук, профессор
Университет экономики и права «КРОК»

Банковские кредиты в системе финансового обеспечения предприятий

В статье оценены основные показатели современного состояния и тенденций кредитования предприятий в Украине, а также предложены меры для дальнейшего его развития.

Ключевые слова: кредит, банковское кредитование, кредитование предприятий, ликвидность, кредитный риск.

Yu.A. Koliadynska
Master Degree Student
Specialty "Finance and Credit"
"KROK" University
Scientific Supervisor: V.I. Hrushko
Doctor of Economic Sciences, Professor
"KROK" University

Bank loans in the sinews of an undertaking

The main indicators of the current state and trends of corporate debt financing are reviewed in this article as well as the measures for its further development are proposed.

Keywords: *credit, bank loans, corporate debt financing, liquidity, credit risk.*

Постановка проблеми

В умовах трансформаційних перетворень економіки України одним із основних завдань банківської системи є створення сприятливих передумов для неперервності відтворювального процесу і розвитку підприємницької діяльності у реальному секторі господарства, оскільки саме від здатності банків забезпечувати потреби суб'єктів господарювання необхідними грошовими ресурсами значною мірою залежать перспективи подальшого економічного зростання. Для перехідного періоду розвитку ринкового середовища характерним є обмежений доступ суб'єктів підприємницької діяльності, насамперед підприємств малого та середнього бізнесу, до кредитних ресурсів комерційних банків; зниження ролі та значення банківського кредиту в процесах формування фінансових ресурсів підприємницьких структур. Тому, банківський кредит в умовах недостатності власних коштів для фінансування виробництва, а також порівняно низького рівня розвитку вітчизняного фондового ринку, повинен стати найвагомішим джерелом поповнення основного і оборотного капіталу підприємств реального сектора економіки. За таких обставин, саме робота банківської системи може стати тим потужним важелем впливу, який спроможний забезпечити активний розвиток підприємницької діяльності, неперервність розширеного відтворення та подолання кризових явищ у реальному секторі, притаманних перехідному періоді. Нині банки, намагаючись максимізувати прибутковість діяльності шляхом зосередження своєї уваги на високодохідному роздрібному кредитуванні (що певною мірою сприяє вирішенню проблем у соціальній сфері), залишаються осторонь від процесів розв'язання пріоритетних проблем в економіці та, зокрема, в її реальному секторі (кредитування програм оновлення застарілої виробничої бази, енергозбереження, відновлення оборотних коштів).

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематиці банківського кредитування присвячено чимало праць вітчизняних економістів: В. І. Грушко [10, 12, 13], О. В. Дзоблюк [2], Л. В. Кузнецової [3], А. М. Мороза [8, 9], М. Ф. Пуховкіна [8, 9], М. І. Савлука [8, 9] та інших. Водночас, віддаючи належне науковим напрацюванням українських економістів, слід зауважити, що існує потреба в її подальшому дослідженні, оскільки в умовах світової фінансової кризи серйозно постає питання пошуку нових шляхів розвитку ринку банківського кредитування в Україні.

Невирішені раніше частини загальної проблеми

Наслідки сучасної економічної кризи в Україні змусили уряд звернути особливу увагу на проблему економічного зростання, без вирішення якої неможливе підвищення соціальних стандартів та рівня життя. Економічне зростання не може бути реалізоване без створення ефективного механізму банківського кредитування підприємств, в тому числі – і на актуальні інвестиційні потреби.

Формулювання цілей статті

Метою статті є оцінка сучасного стану та визначення напрямів вдосконалення банківського кредитування підприємств в Україні на основі створення ефективних механізмів взаємодії банківського й реального секторів вітчизняної економіки.

Виклад основного матеріалу

Умови, що склались в площині взаємодій банківських установ із підприємствами реального сектору, вже зараз вимагають прийняття комплексу заходів щодо активізації участі банків у формуванні фінансових ресурсів суб'єктів підприємницької діяльності задля забезпечення необхідних темпів зростання національної економіки. З іншого боку, цілком очевидно, що в умовах, коли головну частку активів банку складають кредитні операції, ефективність банківської справи, її прибутковість, і як наслідок, досягнення стабільності та надійності банківської системи країни в цілому, безпосередньо пов'язана з результативністю функціонування позичальників – суб'єктів підприємницької діяльності на ринку товарів та послуг [2].

У 2015 р. фінансовий результат до оподаткування великих та середніх підприємств становив 230,6 млрд грн збитків (у 2014 р. – 389,1 млрд грн збитків). Прибуток становив 279,1 млрд грн, і, порівняно з попереднім роком збільшився на 51,3%. Збитків допущено на суму 509,7 млрд грн (на 11,1% менше, ніж за 2014 р.).

Банківський кредит вважається одним із важливих поповнень ресурсів, таким чином, впливає на фінансові результати діяльності великих і середніх підприємств (Табл. 1).

Таблиця 1

Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств України до оподаткування за 2015 рік

Фінансовий результат до оподаткування		Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток		Кількість збиткових підприємств у % до загальної кількості підприємств	
2015, млн грн	2014, млн грн	млн грн	у % до 2014	млн грн	у % до 2014	2015	20142
–230612,6	–389114,4	279049,8	151,3	509662,4	88,9	31,9	37,7

Джерело: сформовано автором на підставі [7].

Частка збиткових підприємств у 2015р., порівняно з попереднім роком скоротилася на 5,8 в. п. – до 31,9%.

Будь-яке підприємство, незалежно від виду діяльності, має зобов'язання перед постачальниками та підрядниками, а також перед банком за короткострокові та довгострокові кредити (Табл. 2).

Як видно з табл. 2, короткострокові кредити банків за 2014 р. збільшилися на 27,63%, при зростанні кредиторської заборгованості за даний період на 29,81% і збільшенні поточних зобов'язань та забезпечення на 33,63%.

**Поточні зобов'язання і забезпечення підприємств
України станом на 31 грудня 2014 року, млн грн**

Поточні зобов'язання і забезпечення – всього		у тому числі			
		короткострокові кредити банків		кредиторська заборгованість	
на 1 січня 2014 р.	на 31 грудня 2014 р.	на 1 січня 2014 р.	на 31 грудня 2014 р.	на 1 січня 2014 р.	на 31 грудня 2014 р.
2358541,4	3151253,0	335532,1	428243,2	1335487,7	1733245,0

Джерело: сформовано автором на підставі [7].

У зв'язку з цим, особливої актуальності набуває подальше вдосконалення функціонування банківської системи, підвищення ролі та значення банківського кредиту у процесах формування фінансових ресурсів підприємств реального сектора економіки; запровадження прогресивних методів кредитування суб'єктів підприємницької діяльності; дослідження впливу кредитних продуктів та важелів на стан вітчизняного виробництва.

Разом з тим, ефективність кредитної діяльності комерційних банків та організації кредитних відносин із підприємствами, визначається також основними напрямками впровадження монетарної політики центрального банку.

Протягом 2014 — 2015 років українська економіка та банківський сектор пройшли найглибшу кризу за часів незалежності. Це було зумовлено як військовим конфліктом й анексією Росією українських територій, так і масштабними структурними дисбалансами, акумульованими протягом останнього десятиліття. Додатковим джерелом проблем було те, що банківський сектор тривалий час залишався без належного регулювання та ефективного нагляду. Це спричинило стрімке зростання кількості установ, які не мали наміру виконувати функції класичного фінансового посередництва і розглядалися акціонерами виключно як інструмент фінансування пов'язаних бізнесів. Необхідно зазначити, що негативну роль у погіршенні фінансового стану банків відіграла правова незахищеність кредиторів. Реструктуризація фінансового сектору та перезапуск банківської системи, що відбуваються сьогодні, викривають багато фундаментальних проблем і засвідчують вкрай високу вартість для економіки від зволікання із прийняттям соціально-непопулярних, проте необхідних рішень [12].

Основними установами, що надають кредити в Україні, є комерційні банки. Розглянемо динаміку частки кредитів, наданих юридичним особам в Україні за 2013-2015 роки (Табл. 3).

За 2013-2014 рр. ринок банківських кредитів характеризувався зростанням загальних активів банківської системи. Так, у 2013 році, порівняно з 2012 роком, активи банків зросли на 140,8 млрд грн, що у відносному вираженні становить 11,1%. У 2014 році відбулося зростання, порівняно з попереднім роком, на 112,1 млрд грн, тобто темп приросту становив 8,0%. У 2015 році відбулося зростання, порівняно з попереднім роком, на 50,6 млрд грн, тобто темп приросту становив 3,33%.

Загальний обсяг наданих кредитів зростав у 2013-2014 рр. У 2013 році він становив 911,4 млрд грн, що на 96,1 млрд грн (11,8%) більше, ніж в попередньому році. У 2014 році обсяги зросли на 95,0 млрд грн (10,8%), порівняно з 2013 роком. Дане зростання показує, що позитивна динаміка активів банків, здебільшого, спричинена зростанням наданих кредитів. Але у 2014 році обсяги зменшилися на 41,4 млрд грн (4,11%), порівняно з 2014 роком. Кредити юридичним осо-

Таблиця 3

Динаміка частки кредитів, наданих юридичним особам, у активах банків та кредитах в Україні за 2013-2015 рр. (залишки на кінець року)

Найменування статті	Роки			Абсолютний приріст		Темп приросту, %	
	2013	2014	2015	2014-2013	2015-2014	2014/2013	2015/2014
Активи банків, млрд. грн.	1408,7	1520,8	1571,4	112,10	50,60	7,96	3,33
Кредити надані, млрд. грн.	911,4	1006,4	965	95,00	-41,40	10,42	-4,11
Кредити, надані юридичним особам, млрд. грн.	698,8	802,6	785,9	103,80	-16,70	14,85	-2,08
Частка кредитів юридичним особам у активах, %	49,61	52,77	50,01	3,17	-2,76	-	-
Частка кредитів юридичним особам у загальній сумі наданих кредитів, %	76,67	79,75	81,44	3,08	1,69		--

Джерело: побудовано автором на основі [5].

бам також зросли за 2013-2014 рр. У 2013 році на 14,7%, порівняно з попереднім роком, що в абсолютному вираженні становить 89,6 млрд. грн. А у 2014 році відбулося зростання на 14,9% або ж на 103,8 млрд. грн. У 2015 році спостерігалось скорочення на 16,7 млрд. грн. (2,08%), у порівнянні з 2014 роком.

Збільшення та зменшення обсягу кредитів, наданих юридичним особам, зумовило відповідні зміни їх частки у структурі активів та кредитного портфелю банків. Так, частка кредитів юридичним особам у 2012 році становила 48,0 %, у 2013 році – 49,6%, а у 2014 році зросла ще на 3,2% до рівня 52,8%. У 2015 році їх частка зменшилася до 50,01%.

Частка кредитів юридичним особам у загальній сумі наданих кредитів також збільшувалася протягом досліджуваного періоду. У 2013 році вона зросла на 2,0%, порівняно з 2012 роком, а у 2014 році абсолютний приріст становив 3,1% і частка досягла рівня 79,7%. У свою чергу, в 2015 році абсолютний приріст становив 1,69% і частка досягла рівня 81,44%.

Таку динаміку обсягів кредитів, наданих для юридичних осіб, можна пояснити зростанням попиту на даний банківський продукт з боку підприємств країни. Підприємства, в основному, потребують коштів для реструктуризації власних боргів, поповнення виробничих запасів, а також збільшення суми обігових коштів.

Для оцінки кредитування юридичних осіб в Україні необхідно оцінити роль складової банківських кредитів та вплив на ВВП (Табл. 4).

За 2014-2015 роки ВВП в Україні зріс з 1522,7 млрд. грн. у 2013 році, до 1979,4 млрд. грн. – у 2015 році. Обсяги кредитів юридичним особам також збільшилися у 2014 році на 103,8 млрд. грн., а у 2015 році зменшилися на 16,7 млрд. грн. Частка кредитів, наданих юридичним особам у ВВП, у 2014 році зросла на 4,68% до рівня 50,58%, але у 2015 році скоротилася на 10,97% до рівня 39,7%. Дане зменшення можна пояснити досить високим рівнем приросту ВВП (у діючих цінах) та відносно незначним скороченням обсягу наданих кредитів.

Розглянемо банківське кредитування підприємств на прикладі ПАТ «Миронівський хлібопродукт» – приватної компанії, яка є головним українським холдингом для низки юридичних осіб, пов'язаних із нею відносинами контролю. Група ПАТ МХП включає 84 підприємства з філіями та відокремленими підрозділами. Чисельність працівників складає 30979 чоловік [6].

Таблиця 4

**Динаміка частки кредитів, наданих юридичним особам
у ВВП в Україні за 2013-2015 рр.**

Найменування статті	Роки			Абсолютний приріст		Темп приросту, %	
	2013	2014	2015	2014-2013	2015-2014	2014/2013	2015/2014
Валовий внутрішній продукт, млрд грн	1522,7	1586,9	1979,4	64,20	392,50	4,22	24,73
Кредити, надані юридичним особам, млрд грн	698,8	802,6	785,9	103,80	-16,70	14,85	-2,08
Частка кредитів, наданих юридичним особам у ВВП, %	45,89	50,58	39,70	4,68	-10,87		

Джерело: побудовано автором на основі [5,7].

МХП – це компанія-лідер з промислового виробництва курятини в Україні з часткою ринку близько 60% (за даними Держкомстату у 2015 році) і високою впізнаваністю бренду своїх продуктів. МХП контролює всі етапи виробництва курятини: від вирощування зернових і олійних культур, виробництва комбікормів до виробництва інкубаційних яєць та вирощування бройлерного поголів'я, переробки, збуту, дистрибуції й продажу м'яса птиці (зокрема через франчайзингові точки МХП).

З 15 травня 2008 року акції МХП котируються на Лондонській фондовій біржі під тікером МНРС. Близько 65% акцій МХП належать Юрію Косюку, решта знаходяться у вільному обігу на Лондонській фондовій біржі.

Станом на 31 березня 2016 р. земельний банк компанії склав 370 тис. га землі. Продукція «Миронівського хлібопродукту» відома під кількома брендами. Найвідоміші серед них: «Наша Ряба» (охолоджена курятина); «Легко!» (заморожені напівфабрикати); «Дружба Народів», «Бащинський», «Європродукт» (ковбасні вироби та копченості), «Сертифікований Ангус» (елітна охолоджена яловичина); «Фуа Гра» (охолоджена і заморожена гусятина та фуа-гра). ПАТ «МХК» у 2015 р. збільшує активи та чистий дохід, проте переважно в останні роки працює з великими збитками (Табл. 5).

Таблиця 5

Результати діяльності ПАТ «МХК»

Показник, тис грн.	2012	2013	2014	2015
Активи	19815308	213435589	33411357	44800883
Чистий дохід	11247824	11826711	14636689	239830085
Чистий прибуток	2478385	1198255	-12417227	-5578761

Джерело: побудовано автором на основі [6].

Як видно з Рис. 1, ПАТ «МХК» у 2014-2015 рр. стрімко втрачає власний капітал при подальшому зростанні активів, що компенсується кредитними ресурсами.

Як видно з Рис. 2, ПАТ «МХК» у 2015 році сплатило за користування кредитними ресурсами 2,136 млрд. грн, при загальному обсязі непогашеного кредиту у понад 10 млрд. грн. Подібні виплати суттєво погіршують фінансовий стан підприємства.

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється за даними балансу і дозволяє визначити здатність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання.

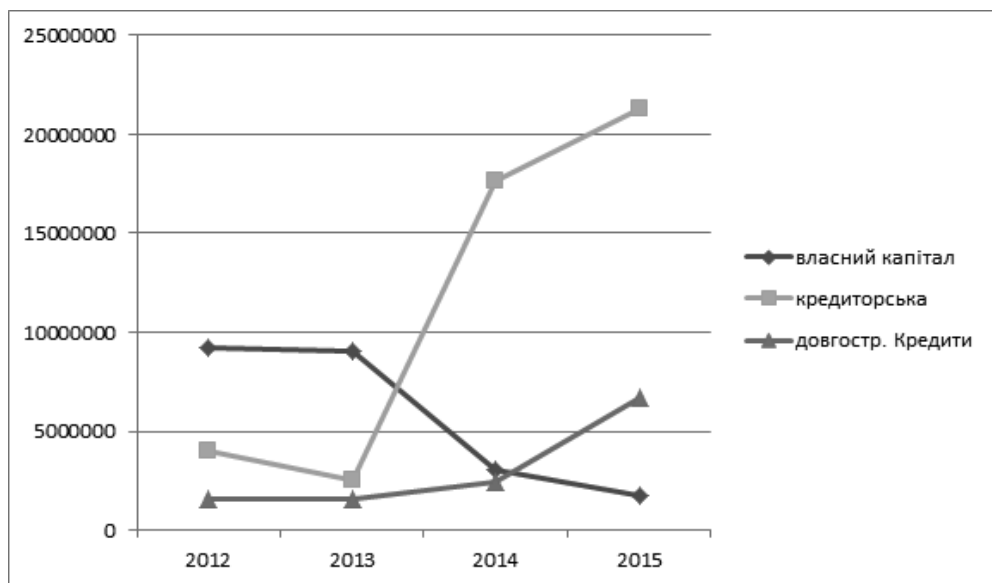

Рис. 1. Показники капіталу ПАТ «МХК», тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі [6].

Наслідки такої стратегії представлено на Рис. 2.

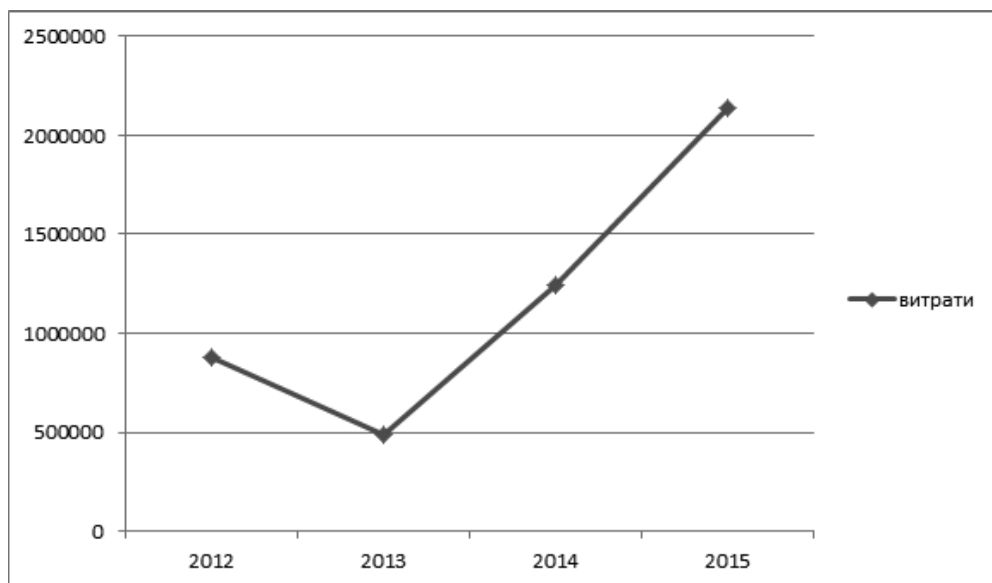

Рис. 2. Фінансові витрати ПАТ «МХК», тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі [6].

Коефіцієнт покриття ПАТ «МХП» за останні роки був нижчим межі критичного значення (Табл. 6).

Як видно з Табл. 6, підприємство має проблеми у частині розрахунків. Досягнення значення коефіцієнта швидкої ліквідності в межах 0,6-0,8 не було проблемою для ПАТ «МХП» в останні роки (за винятком 2014 р.). Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, що в 2015 році ПАТ «МХП» може погасити 0,037

Таблиця 6

Аналіз ліквідності ПАТ «МХП»

Показник	Нормативне значення	2012	2013	2014	2015
Коефіцієнт покриття	> 1	2,015	3,364	0,744	0,848
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 – 0,8	0,810	1,462	0,444	0,745
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0 збільшення	0,190	0,464	0,032	0,037
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	> 0 збільшення	4035918	6006400	-4532129	-3232522

Джерело: побудовано автором на основі власних розрахунків.

від своєї заборгованості. ПАТ «МХП» в 2012-2013 рр. підтримувало чистий оборотний капітал на досить високому рівні, але у 2014-2015 рр. відчувало його значний дефіцит.

Компанія має незадовільне фінансове становище. Вона повністю залежить від зовнішніх джерел фінансування і не має достатнього для обсягів її діяльності власного капіталу (Табл. 7).

Таблиця 7

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) ПАТ «МХП»

Показник	Нормативне значення	2012	2013	2014	2015
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	> 0,5	0,467	0,425	0,090	0,039
Коефіцієнт фінансування	< 1 зменшення	1,143	1,352	10,094	24,716
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	> 0,1	0,504	0,703	-0,345	-0,179
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	> 0 збільшення	0,437	0,662	-1,505	-1,853

Джерело: побудовано автором на основі власних розрахунків.

Як видно з Табл. 7, ПАТ «МХП» за останні роки фактично не має достатнього власного капіталу, тобто можна стверджувати про втрату автономії.

Отже, підприємство намагається збільшувати в останні роки ділову активність. Завдяки цьому має місце сприятливий вплив на збільшення експорту, що дозволяє в подальшому збільшувати обсяги реалізації і виходити на прибуткову діяльність на конкурентному ринку продукції птахівництва.

Фінансовий сектор залишається вразливим до можливих зовнішніх та внутрішніх шоків. Стійкість банківського сектору поступово відновлюється протягом 2016 року, проте темпи оздоровлення значною мірою залежатимуть від реалізації зовнішніх ризиків і здатності їх мінімізувати. Зовнішні умови для економіки та фінансового сектору залишаються складними через продовження агресії Росії на сході, погіршення умов торгівлі України, за рахунок високої волатильності та непередбачуваності цін на основні експортні товари, що донедавна створювали тиск на валютний ринок [5].

Макроекономічні ризики для фінансової стабільності знижуються, НБУ і незалежні експерти очікують економічного зростання у 2016 році та в середньостроковому періоді, але наголошують на тому, що в поточному році відновлення економіки буде повільним. Зниження макроекономічних ризиків сприяло частко-

вій нормалізації роботи банківського сектору. Довіра до вітчизняних банків поступово відновлюється – приріст гривневих депозитів населення спостерігається із квітня 2015 року, а з грудня зростають валютні депозити. Очікується, що ця тенденція збережеться протягом 2016 року, а депозитна база банків у цілому за рік зросте на 10%.

Протягом наступних кількох років триватиме перебалансування ресурсної бази комерційних банків. Банки будуть меншою мірою покладатися на зовнішнє фінансування і фокусуватися на депозитах корпоративного сектору та домогосподарств. Банківське кредитування буде обмеженим протягом 2016 року, незважаючи на те, що ліквідність банківського сектору перебуває на історично найвищому рівні. Ключові ризики, що стримують відновлення кредитування банками: значне боргове навантаження підприємств, досі слабка платоспроможність більшості секторів економіки та високі юридичні ризики [5].

Операційна прибутковість бізнесу та платоспроможність домогосподарств протягом поточного року мають поліпшитися, що надасть змогу банкам протягом наступних кварталів розгорнути кредитування економіки. Проте, протягом 2016 року очікується несуттєве зменшення обсягу кредитного портфеля банків (з урахуванням ефекту обмінного курсу).

Банківський кредит сприяє розвитку різних видів економічної діяльності та впливає на їх структурний склад. У цьому випадку доцільно говорити про сприяння саме тим видам економічної діяльності, які є достатньо рентабельними для того, щоб відшкодувати вартість кредиту, а такими сьогодні в Україні є лише оптова і роздрібна торгівля, обробна промисловість, сільське господарство, операції з нерухомістю та сільське господарство. Кредитування всіх інших видів економічної діяльності відбувається за залишковим принципом, оскільки конкуренція унеможливорюється внаслідок низького рівня прибутковості. Втім, можливі й винятки. Йдеться, передусім, про стратегічно важливі види економічної діяльності, підтримку яких здійснює держава за кошти Державного бюджету [2].

Якість кредитного портфеля банків у 2015 році була на найнижчому історичному рівні. За результатами діагностичного обстеження, частка кредитів 4-ї категорії (ймовірність дефолту 51% – 99%) та 5-ї категорії (дефолт) у кредитних портфелях 20-ти найбільших банків становила 53% [5].

Банківський сектор залишатиметься збитковим протягом 2016 року через суттєві відрахування до резервів на покриття збитків від кредитних операцій. Відновлення прибуткової діяльності банківського сектору очікується не раніше ніж у 2017 році.

Корпоративний сектор пройшов найнижчу точку кризи – прибутковість підприємств покращується чотири квартали поспіль, починаючи з другого кварталу 2015 року. Але реальний сектор в цілому характеризується фінансовою нестійкістю та слабкою платоспроможністю – операційного прибутку підприємств більшості галузей не вистачає для повноцінного обслуговування та погашення боргів. Проблемні борги корпорацій протягом 2015 року збільшилися вдвічі, та, найімовірніше, зростатимуть протягом 2016 року.

Проведене Національним банком діагностичне обстеження 20-ти найбільших банків засвідчило, що банки нерідко переоцінюють фінансову спроможність позичальників й зволікають із визнанням боргів проблемними. Найбільші ризики платоспроможності притаманні будівництву, операціям з нерухомістю та машинобудуванню – тут спостерігається найбільше боргове навантаження та порівняно низька прибутковість або збитковість. Фінансово нестійкими також

є підприємства з високим впливом державного регулювання – виробництво та постачання енергії та газу, комунальні послуги. Високе кредитне навантаження державних підприємств також створює ризики для банківського сектору. Оскільки ці підприємства не мають змоги залучати додатковий капітал, держава, в разі зволікання з приватизацією, муситиме вирішувати боргові проблеми державних підприємств за рахунок бюджетних коштів. Найменш ризиковими очікувано є експортоорієнтовані галузі, що випускають товари з низьким ступенем переробки – сільське господарство та видобуток сировини [11].

Незважаючи на історично високий рівень ліквідності, в банківському секторі відновлення кредитування корпоративного сектору та домогосподарств буде повільним. Основні перешкоди для нарощування банками кредитного портфеля – низький рівень захисту прав кредиторів і вкрай висока закредитованість бізнесу на фоні скорочення доходів у кризовий період. Необхідно зазначити, що попитом на сьогодні користуються лише короткострокові кредити на поповнення обігового капіталу, а домогосподарства тимчасово перестали бути важливою категорією позичальників. Протягом 2016 року скорочення валового корпоративного кредитного портфеля платоспроможних банків може становити 1–2%, а кредити домогосподарствам можуть знизитися на 2–3% (з урахуванням ефектів зміни обмінного курсу).

Проте, вже протягом 2017 року темпи зростання кредитування можуть різко прискоритися. Вартість кредитних ресурсів зменшуватиметься на фоні уповільнення інфляції, що, за відсутності нових шоків, надасть можливості НБУ і надалі знижувати ключову ставку. Портфель кредитів українських банків скорочується другий рік поспіль.

Банківське кредитування майже повністю зосереджене в сегменті суб'єктів господарювання. Його питома вага в загальному кредитному портфелі банків зростає з 64% у вересні 2008 року до 83% у березні 2016 року. Серед кредитів, що обслуговуються (I – III категорії якості за класифікацією Національного банку), частка суб'єктів господарювання на кінець I кв. 2016 року становила 89% [5].

Відновлення кредитування банками буде повільним, незважаючи на достатній рівень ліквідності в секторі. Очікується, що протягом 2017 року кредитування відновиться, а темпи приросту кредитного портфеля можуть сягнути 10%.

Висновки

Таким чином, кредитування підприємств в Україні розвивається досить низькими темпами, тому для його подальшого розвитку, на мою думку, необхідно вжити таких заходів:

- сприяти розвитку довгострокового кредитування;
- розширити спектр методів надання та погашення кредитів;
- вдосконалити управління проблемними кредитами банку (активізація претензійно-позовної роботи банку по даному кредиту, реструктуризація, списання кредиту, продаж проблемного кредиту третій особі);
- налагодити ефективну систему кредитного моніторингу;
- запровадити в Україні іноземний досвід у сфері мінімізації кредитних ризиків.

Отже, банківське кредитування відіграє дуже важливу роль в функціонуванні всіх сфер за умов розвитку ринкової економіки, що зумовлює необхідність реалізації всіх можливих заходів задля забезпечення ефективності організації, надання та повернення банківських кредитів.

Література

1. Демківський А. В. Гроші та кредит / А. В. Демківський. – К. : Дакор, 2007. – 528 с.
2. Дзюблюк О. В., Малахова О. Л. Банки і підприємства: кредитні аспекти взаємодії в умовах ринкової трансформації економіки : Монографія. – Тернопіль. : Вектор, 2008. – 324 с.
3. Кузнєцова Л. В. Роль банківського кредитування у фінансовому забезпеченні розвитку реального сектора економіки України / Л. В. Кузнєцова // Економічний простір. – 2008. – № 20/1. – С. 107-115.
4. Нех Д. Сучасний стан банківського кредитування юридичних осіб в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naub.ua.edu.ua/2015>
5. Офіційний веб-сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
6. Офіційний сайт ПАТ «Миронівський хлібопродукт». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mhp.com.ua/ru/home>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Гроші та кредит / [Савлук М. І., Мороз А. М., Лазепко І. М., Пуховкіна М. Ф.]. – К. : КНЕУ, 2001.
9. Мороз А. М. Банківські операції / Мороз А. М., Савлук М. І., Пуховкіна М. Ф. – К. : КНЕУ, 2007.
10. Грушко В. І. Первинне публічне розміщення акцій (ІРО): теорія і практика вітчизняних компаній : монографія / В. І. Грушко, О. Г. Чумаченко. – К. : Дорадо-Друк, 2013. – 252 с.
11. Грушко В. І. Системна модель аналізу фінансової стійкості комерційного банку [Текст] / В. І. Грушко, Л. Ю. Петриченко // Фінанси України. – 2001. – № 12. – С. 20-28.
12. Грушко В. І. Оптимізація структури кредитного портфеля комерційного банку / В. Грушко, Т. Іваненко // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 2. – С. 28-32.
13. Грушко В. І. Вплив глобальних та інтеграційних процесів на розвиток інститутів фінансового ринку України / В. І. Грушко // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – №4 (18). – С. 110-114.

УДК 336.334

О.С. Петренко

магістр

спеціальності «Фінанси та кредит»

Університет економіки та права «КРОК»

Інтеграційна взаємодія банків і страхових компаній в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення

У статті виділені і узагальнені ключові проблеми (законодавчі, кон'юнктурні, інформаційно-технологічні, споживчі), що стримують розвиток інтеграційних процесів між банками і страховими компаніями в Україні. Сформульовано перспективні напрямки їх вирішення.

Ключові слова: інтеграція, банк, страхова компанія, акредитація, державне регулювання, нагляд.